

РЕЦЕНЗИЯ

От: *доц. д-р Маргарита Любенова Русева*
Професионално направление: 3.8. Икономика,
Научна специалност: Статистика и демография
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“
Факултет по икономически и социални науки

Относно: конкурс за **доцент** по професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност *Политическа икономия (микроикономика, макроикономика, икономическа политика и устойчиво развитие)* в Университета по национално и световно стопанство (УНСС).

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на Катедра „Икономикс“ на Общикономическия факултет при УНСС съгласно Решение на АС №5/01.06.2022 г.

Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед №2401/14.09.2022 г. на Ректора на УНСС.

2. Информация за кандидатите в конкурса

В конкурса за получаване на академичното звание „доцент“ по научна специалност *Политическа икономия (микроикономика, макроикономика, икономическа политика и устойчиво развитие)* за нуждите на катедра „Икономикс“ на УНСС – София участва само един кандидат – гл. ас. д-р Щерьо Стефанов Ножаров от същата катедра на университета.

Кандидатът е завършил Техникум по машиностроене през 1992 г. Придобива образователна степен „Магистър“ през 1999 г. по специалност „Право“ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и оттогава е правоспособен юрист. През 2002 г. получава и магистърска степен по специалност „Финансов мениджмънт“ от Факултета по финанси и застраховане на Стопанска академия „Д. Ценов“ – Свищов.

Щерьо Ножаров продължава обучението си в докторска програма по Политическа икономия в Катедра „Икономикс“ на Общикономически факултет при УНСС през 2008 г., а през 2012 г. успешно защитава дисертационен труд на тема: „*Макроикономическо регулиране на въглеродния интензитет*“.

От септември 2013 г. д-р Ножаров заема академичната длъжност „асистент“, а от месец декември 2015 г. до този момент кандидатът е „главен асистент“ в Общикономически факултет на УНСС.

Д-р Щерьо Ножаров има богат административен опит на ръководни длъжности. През периода октомври 2001 – май 2010 г. той е заемал ръководни постове като началник-отдел, директор и главен директор в две министерства. Представлявал е Република България в експертния панел на Комисията по устойчиво развитие на ООН. Бил е координатор за Host Country Committee към Световна банка, както и заместник-председател на Национален междуведомствен съвет по изменение на климата на страната ни. Кандидатът е прилагал и юридическата си компетентност във Върховна касационна прокуратура на Република България като помощник-прокурор през периода юни 2010 – август 2013 г.

Административният опит на д-р Ножаров се допълва и чрез изпълняваната от него длъжност като научен секретар на Катедра „Икономикс“ от януари 2021 г., както и като член на Общото събрание на УНСС.

Експертизата на кандидата е ценна и за ПОК „Съгласие“ АД, както и за Българската стопанска камара, където д-р Щерьо Ножаров е съответно член на попечителските съвети на Универсален и професионален пенсионен фонд и икономически съветник.

Гл. ас. д-р Ножаров владее английски език и притежава отлични компютърни умения – работи с Microsoft Office Package; Internet бази данни и Statistical Software for Econometric Analysis (STATA).

Член е на ръководството на секция „Икономически науки“ към Съюза на учените в България, която обхваща голяма част от висшите училища в нашата страна (от 2018 г. до момента); Съюза на икономистите в България (от началото на 2022 г. до момента), както и на “International Society for Energy and Sustainability Research” (от 2021 г. до момента).

Д-р Щерьо Ножаров е представител на УНСС в *Консултативен съвет по корпоративна социална отговорност* към министъра на труда и социалната политика за разработване и провеждане на национално ниво на политиката в областта на корпоративната социална отговорност.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Представеният от гл. ас. д-р Щерьо Стефанов Ножаров комплект материали е в съответствие с *Правилника за организацията и провеждането на конкурси за придобиване на научна степен и за заемане на академични длъжности в УНСС* и включва следните добре оформени документи: Молба по образец до ректора за допускане до участие в конкурса; Автобиография по европейски формат; Нотариално заверено копие на диплома за присъдена ОНС „Доктор“; Удостоверение за преподавателски стаж по специалността; Служебна бележка за учебна натовареност; Списък на публикации; Декларация за научни и научно-приложни резултати; Справка за изпълнение на националните минимални изисквания и на допълнителните изисквания на УНСС (попълнена карта за изпълнение на количествени изисквания и доказателствата към тях); Справка за оригиналните научни приноси; Попълнена карта за изпълнение на качествените изисквания и Резюмета на научните трудове.

3.1. Изпълнение на количествените изисквания

Представената по конкурса документация показва, че гл. ас. д-р Щерьо Стефанов Ножаров притежава образователна и научна степен „Доктор“, научна специалност Политическа икономика (Диплома №48/12.06.2012 г.); представил е публикуван монографичен труд (Ножаров, Щ., 2022, *Социални разходи на кръговата икономика в ЕС*, Акад. издателство на БАН „проф. М. Дринов“, София, ISBN 978-619-245-199-8) и има трудов стаж като преподавател повече от 8 години, от които 6 години и 6 месеца като главен асистент.

Съгласно изложената в картата за изпълнение на количествените изисквания информация става ясно, че общият брой на научните трудове, които не повтарят представените за придобиване на ОНС „доктор“ и за заемане на академичната длъжност „главен асистент“, е 30 (26,5 с отчетените съавторства). От представените за рецензиране 30 научни труда 9 са на английски език (1 студия, 5 статии и 3 доклада) и 21 са на български език. Три от представените научните трудове (1 студия, 1 статия и 1 доклад) на д-р Ножаров са публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus или Web of Science).

Кандидатът е регистрирал 25 цитирания, които са разпределени, както следва: 4 цитирания в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация; 11 цитирания в мо-

нографии и колективни томове с научно рецензиране и 10 цитирания в не-реферирани списания с научно рецензиране.

Успоредно с научноизследователската и преподавателската си дейност, д-р Ножаров участва и в различни научно-приложни и образователни проекти. До момента е бил включен в 6 проекта: три международни и четири университетски.

Информацията в попълнената количествена карта доказва, че кандидатурата на гл. ас. д-р Щерьо Ножаров напълно отговаря на Националните минимални изисквания съгласно ЗРАСРБ (чл.2б) и Правилника за приложението му (чл.1а, ал.1). Количествената оценка в първи раздел на картата (обща сума от групи: А+В+Г+Д) надвишава изискуемия праг – при минимален праг от 400 точки кандидатът е постигнал повече от двукратно по-висок резултат, а именно – 897,5 точки. Информацията показва, че са изпълнени и Допълнителните изисквания за УНСС съгласно ЗРАСРБ (чл.2б, ал.5) и Правилника за приложението му (чл.1а, ал.2-3), като количествената оценка по втори раздел на картата (общата сума от групи: Ж+З+И+К) също надвишава изискуемия праг. При минимален праг от 320 точки д-р Щерьо Ножаров е представил доказателства за 834,4 точки.

В заключение на тази рубрика ще обобщя, че по конкурса са представени множество доказателства за научната и академичната активност на кандидата, които приемам за достоверна информация. Те отговарят напълно на спецификата на конкурса, а именно: *Политическа икономия (микроикономика, макроикономика, икономическа политика и устойчиво развитие)*. Именно тези доказателства ще послужат за крайната ми оценка в качеството ми на рецензент.

3.2. Изпълнение на качествените изисквания

След обстойно запознаване с целия доказателствен материал, констатирам пълно изпълнение на всички групи качествени изисквания за заемането на академичната длъжност доцент в УНСС. В тази връзка много силно впечатление правят:

- кандидатът е доказан експерт и е заемал ръководни позиции в държавната администрация;
- членува в национални и международни асоциации и съюзи;
- експерт е към национални държавни органи;
- разработил е два основни курса за обучение на студенти: „Политическа икономия на устойчивото развитие“ и „Икономика“;
- разработил е учебно помагало на високо академично равнище.

Документите и научните трудове по процедурата са подадени в законовия срок, отговарят на количествените и качествени изисквания на Университета за национално и световно стопанство и на релевантното към момента на започване на процедурата законодателство. Това е удостоверено и с решение на Качествената и Количествената комисии на УНСС и на Съвета по хабилитация (протокол №4/11.05.2022 г). Полученото становище от Съвета по хабилитация на УНСС потвърждава, че кандидатурата на гл. ас. д-р Щерьо Стефанов Ножаров за академична длъжност доцент в професионално направление 3.8. *Икономика*, научна специалност *Политическа икономия (микроикономика, макроикономика, икономическа политика и устойчиво развитие)* съответства на количествените и качествените изисквания, приети от Академичния съвет на УНСС.

На основата на горепосочените факти и обстоятелства, както и на множество други, които, поради ограничения обем на рецензията, не могат да намерят място в нея, давам положително становище относно изпълнението на качествените и количествените критерии на УНСС от д-р Щерьо Ножаров.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Учебно преподавателската дейност на гл. ас. д-р Щерьо Ножаров като член на катедра „Икономикс“ обхваща системна преподавателска дейност, както в ОКС „Бакалавър“, така и в ОКС „Магистър“. През периода септември 2013 г. – до края на учебната 2021/2022 година д-р Ножаров е водил лекции и упражнения по следните учебни дисциплини: (1) *Макроикономика*; (2) *Политическа икономия и устойчиво развитие*; (3) *Микроикономика*; (4) *Основи на икономическата теория*; (5) *Икономика на публичен сектор*; (6) *Конституционна икономическа теория*; (7) *Икономическа политика и устойчиво развитие*; (8) *Икономическа политика за устойчиво развитие* и (9) *Право на ЕС*. Заслужава внимание фактът, че гл. ас. д-р Ножаров е разработил самостоятелно подробна учебна програма, лекциите и упражненията по учебната дисциплина *Икономика*.

Значим компонент от професионалното развитие на гл. ас. д-р Щерьо Ножаров като преподавател е разработването на учебното помагало „*Корпоративна социална отговорност: учебно-методическо помагало*“. Това, което отличава учебно-методическо помагало от други издания, е специфичният анализ на материята на корпоративната социална отговорност. Фокусът на този анализ е пречупен през инструментариума на „новата институционална икономика“ и „икономикса“, съчетаващ микроикономическия и макроикономическия подход. Тези отличителни черти допълват съществуващата учебна литература по тематиката и правят по-

лезно помагалото, както за студентите от ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“, така и за специалисти от практиката. Личното ми впечатление от учебното помагало е, че то представлява оригинален творчески продукт за формиране на устойчиви знания и умения.

На основата на гореизложеното с основание потвърждавам, че гл. ас. д-р Щерьо Ножаров е изпълнявал учебно-преподавателска дейност, която напълно съответства на тематиката на конкурса, а натрупаният преподавателски опит е ясен аргумент за високата степен на подготвеност на кандидата за заемане на академичната длъжност доцент в УНСС.

5. Обща характеристика на представените научни трудове/публикации

Списъка на публикациите и други научно-приложни разработки на д-р Щерьо Ножаров съдържа 30 научни труда, които не повтарят представените за придобиване на ОНС „доктор“ и за заемане на академичната длъжност „главен асистент“. При крайната оценка се отчита и участието на кандидата в 7 научни и образователни проекти, както и богатата справка с цитиранията на научните публикации.

Структурата на научните трудове на д-р Ножаров може да се представи обобщено по следния начин:

(1) Самостоятелен автор е на една монография, която има характер на хабилитационен труд: *„Социални разходи на кръговата икономика в ЕС“*.

(2) Автор е на две глави в колективни монографии: *„Оценка на енергийната ефективност на транспорта в контекста на политиката за устойчиво развитие“* – Пета глава и *„Устойчиво градско развитие – поуки за София“* – Седма глава.

(3) Автор е на едно учебно помагало: *„Корпоративна социална отговорност: учебно-методическо помагало“*.

(4) Съавтор е на 2 научни студии, от които: 1, публикувана в научно издание, реферирано и индексирено в Scopus и 1, публикувана в нереферирано списание с научно рецензиране.

(5) Автор е на 10 научни статии (9 самостоятелни и 1 в съавторство). Една от самостоятелните статии е публикувана в научно издание, реферирано и индексирено в Scopus.

(6) Автор е на 14 научни доклада (11 самостоятелни и 3 в съавторство). Един от самостоятелните доклади е публикуван в научно издание, реферирано и индексирено в Scopus.

От представените за рецензиране 30 научни труда 9 са на английски език и 21 са на български език.

Научноизследователската дейност на гл. ас. д-р Щерьо Стефанов Ножаров е съсредоточена в две основни направления: (1) икономическата политика и (2) устойчивото развитие. В тях изчерпателно са разгледани и анализирани различни въпроси, свързани с кръговата и нисковъглеродната икономика.

Д-р Ножаров е представил самостоятелен монографичен научен труд на тема „Социални разходи на кръговата икономика в ЕС“. Монографичното изследване е с общ обем от 207 страници, като е структурирано в три глави, заключение, използвана литература и приложения.

Оригиналността на идеите, които стоят в основата на монографията, се подчертава от апробирането им пред Икономическата комисия на ООН за Европа (UNECE). По нейна покана авторът е изнесъл доклад на 4.11.2021 г. на тема: „Въвеждане на кръговата икономика във вътрешноводния транспорт“.

В монографията си авторът е поставил акцент върху два фундаментални въпроса: (1) проблемът с квантифицирането на социалните разходи и (2) проблемът с дефинирането на кръговата икономика като теоретичен модел. Именно в тези насоки могат да се открият и приносите на изследването. Анализът е построен върху методологията на новата институционална икономика, което го отличава от множеството направени анализи на кръговата икономика при използване на неокласическия методологически апарат. Целта на автора на монографичното изследване е извеждането на алтернативна концепция за спецификата на социалните разходи като структура, относителен дял и ефективност при изграждането на кръгова икономика в ЕС. Негов обект са социалните разходи, разглеждани като теоретична концепция, а негов предмет са моделите за измерване на социалните разходи в контекста на възможното им прилагане в областта на кръговата икономика.

В този контекст монографичното изследване използва теоретичната основа на новата институционална теория като стъпва върху нейните постановки в областта на управлението на отпадъците и концепцията за кръгова икономика. Авторът е подчертал, че новата институционална икономика все още не разполага с достатъчно голям набор от концепции, които да предоставят мощни инструменти за очертаването на въпроси, които трябва да бъдат обяснени чрез интерпретирането на голям набор от факти и връзките между тези факти. В монографичното си изследване д-р Щерьо Ножаров прави опит да изгради собствен модел, основан на традициите на новата институционална икономика и базиран на нейната теория.

На основата на широк литературен преглед авторът идентифицира слабости в съществуващите други модели за определяне на социалните разходи, включително и такива в контекста на управление на отпадъците. Той е категоричен, че съществуващите модели са неприложими за измерване на

социалните разходи в контекста на кръговата икономика. Заключението оспорва универсалния характер на водещата дефиниция в икономическата теория, според която социалните разходи са равни на частните разходи плюс външните разходи и приема, че тя не може да се приложи за концепцията за кръговата икономика на Европейския съюз. Изследването предлага алтернативен модел за измерването им в този специфичен контекст.

Приемам представената монография за завършен научен продукт с безспорни научни и научно-приложни приноси.

След като се запознах изчерпателно с всеки от научните трудове на д-р Щерьо Но жаров, считам, че е добре да се открият следните научни и научно-приложните резултати в представените от кандидата публикации:

1) Представен е сценариен модел за анализ на възможностите за изграждане на нисковъглеродна икономика в страните с икономики в преход. Моделът изследва рискови фактори като ниво на сива икономика и популизъм въз основа на прилагането и развитието на икономическата политика на балканските страни и в същото време показва бъдещите тенденции на климатичните промени и несигурността на климатичните модели.

2) Разработен е модел за измерване на транзакционните разходи в системите за колективно оползотворяване на отпадъци чрез използвана методологията на новата институционална икономика.

3) Изведен е иконометричен модел за обяснение на флукуациите на бизнес цикъла, чрез който се обогатява теорията за екзогенните икономически шокове и техните разновидности.

4) Анализирано е понятието за „неопределеност“ от гледна точка на реализирането на политиките по изменение на климата с цел по-ефективно симулиране и прогнозиране на бъдещи нисковъглеродни сценарии.

5) Изследвани са новите реалности за България, настъпили в резултат на световната финансова криза, съчетана с глобални екологични проблеми. Предложени са комбинация от класически макроикономически инструменти, съчетани с екофискални и екомонетарни мерки за постигане на пострецесионно възстановяване, основано на устойчив икономически растеж.

6) Предложен е нов модел за оценка на „реформата на съдебната система“, различен от прилагания от Световната банка и Международния валутен фонд, подходящ за оценка на връзката между реформата на съдебната система и икономическия растеж.

В заключение на тази рубрика подчертавам, че научните текстове, с които гл. ас. д-р Щерьо Стефанов Но жаров участва в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ по научна специалност *Политическа икономия (микроикономика, макроикономика, икономическа политика и устойчиво развитие)*, се отличават с актуалност на разработваната проблематика; с разнообразие на използваните изследователски подходи; де-

монстрират професионалната компетентност на автора им; очертават задълбочените научни интереси на кандидата в областта на конкурса, което е предпоставка за успешното му професионално развитие като учен и преподавател в Общикономическия факултет на УНСС.

6. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В документите, представени от д-р Щерьо Ножаров, фигурира и справката за научните и научно-приложните приноси на кандидата за „доцент“. В нея се предлагат за оценка две основни групи приноси.

Първа група – научно-теоретични приноси:

1) Извеждане на алтернативна концепция относно проблема с квантифицирането на социалните разходи.

2) Оценено е влиянието на популизма и сивата икономика при изграждане на нисковъглеродна икономика.

3) Допълнени са отделни теоретични постановки, свързани с оценяване на влиянието на екзогенните шокове върху бизнес-цикъла.

4) Анализирани са връзката между икономическия растеж и реформата в съдебната система чрез приложени инструменти за анализ от институционалната икономика.

Втора група – научно-приложни приноси:

1) Предложен е модел за оптимизиране на бюджета на Столична община (приложим за големите български общини) чрез управление на елементи на политиката по устойчиво развитие.

2) Приложена е концепцията за „неопределеност“ при анализ на българската национална политика по изменение на климата и влиянието ѝ върху икономическата политика.

3) Изведени са конкретни препоръки за подобряване на икономическата политика на България във връзка с концепцията за устойчиво развитие.

Считам, че представените от кандидата за „доцент“ приноси по конкурса са точно дефинирани и отговарят на изследователския процес по отнoшение на собствената научна продукция. Ето защо напълно подкрепям така формулираните научно-теоретични и научно-приложни приноси, посочени от д-р Ножаров. Те се свеждат в по-голямата си част до систематизиране и обогатяване на съществуващи знания, проучване и систематизиране на емпиричен материал, на чиято база са изведени нови тенденции и проблеми. Оригиналността на посочените приноси се подчертава от цитиранията на научните трудове в Scopus и Web of Science. Те са оценени от

Организацията на обединените нации и от Европейската банка за възстановяване и развитие.

В заключение на тази рубрика обобщавам, че в резултат на цялостния преглед на представената за рецензиране продукция на кандидата имам основание да потвърдя, че гл.-ас. д-р Щерьо Ножаров е изграден облик на целенасочен изследовател, който компетентно допълва редица теоретични и практико-приложни аспекти в областта на икономическата политика и устойчивото развитие.

7. Критични бележки и препоръки

След задълбочен и внимателен прочит на научните публикации на д-р Щерьо Стефанов Ножаров считам, че тя е значима като тематика и като възможна потребност на практиката.

Нямам съществени критични забележки към преподавателската и изследователската дейност на д-р Ножаров. Бих си позволила следните няколко препоръки към бъдещата му научна, практико-приложна и преподавателска дейност, а именно:

1) Добре би било да се увеличи значително дялът на публикациите, които са индексирани в Scopus и/или Web of Science. Това ще позволи резултатите да станат известни на по-широк кръг от читатели и съответно би довело до още повече цитирания от чуждестранни автори.

2) Научните трудове на д-р Щерьо Ножаров дават ясен сигнал, че е възможно кандидатът да генерира още по-значима научна продукция, която да бъде насочена към индексирани издания с IF и SJR.

8. Заключение

Документите и материалите, представени от гл. ас. д-р Щерьо Стефанов Ножаров **отговарят на всички изисквания** на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответните нормативни документи в тази област на Университета за национално и световно стопанство.

Кандидатът в конкурса е представил **достатъчен брой** научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС „доктор“ и тези за заемане на академичната длъжност „главен асистент“. Националните минимални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ са удовлетворени, като научната продукция на кандидата надвишава и допълнителните изисквания на УНСС за длъжността „доцент“.

В работите на гл. ас. д-р Щерьо Ножаров има оригинални научни и научно-приложни приноси. Теоретичните му разработки имат практичес-

ка приложимост, като част от тях са пряко ориентирани към учебната работа, което ми дава основание да считам, че научната и преподавателската квалификация на кандидата са несъмнени.

Постигнатите от д-р Ножаров резултати в учебната и научно-изследователската дейност **напълно** съответстват на изискванията на УНСС за приложение на ЗРАСРБ. Това ми дава увереност за потенциалните възможности за по-нататъшно успешно развитие на гл. ас. д-р Щерьо Ножаров като преподавател и изследовател.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни и научно-приложни приноси, съм напълно убедена за научните достойнства на кандидата, високия професионализъм и цялостната ми **положителна** оценка за преподавателската и научноизследователската работа на д-р Щерьо Ножаров.

В тази връзка с висока степен на удовлетвореност **препоръчвам** на почитаемото Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Общикономическия факултет при УНСС за **избор на гл. ас. д-р Щерьо Стефанов Ножаров на академичната длъжност „доцент“** в Университета за национално и световно стопанство по *професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност Политическа икономия (микроикономика, макроикономика, икономическа политика и устойчиво развитие)*.

01.11.2022 г.
гр. Пловдив

Подпис:.....
/доц. д-р Маргарита Русева/

R E V I E W

By: Assoc. Prof. PhD Margarita Lyubenova Ruseva

Professional direction: 3.8. Economics

Scientific specialty: Statistics and demography

Paisii Hilendarski University of Plovdiv

Faculty of Economics and Social Sciences

Regarding: competition for **Associate Professor** in professional direction 3.8. Economics, scientific specialty *Political Economy (microeconomics, macroeconomics, economic policy, and sustainable development)* at the University of National and World Economy (UNSS).

1. Information about the contest

The contest has been announced for the needs of the Department of Economics of the Faculty of General Economics at UNSS according to Decision of the AC No. 5/01.06.2022.

I participate in the composition of the scientific jury for the contest according to Order No. 2401/14.09.2022 of the Rector of the UNSS.

2. Information about the candidates in the contest

Only one candidate has applied in the contest for the academic title of Associate Professor in the scientific specialty of *Political Economy (microeconomics, macroeconomics, economic policy, and sustainable development)* for the needs of the Department of Economics of the UNSS - Sofia - Ch. Asst. Professor Dr. Shteryo Stefanov Nozharov, member of the same department of the university.

The candidate graduated from the Technical School of Mechanical Engineering in 1992. He obtained a master's degree in 1999, majoring in Law, at the University of Plovdiv Paisii Hilendarski and has been a qualified lawyer ever since. In 2002 he also received a master's degree in "Financial Management" from the Faculty of Finance and Insurance of the Economic Academy "D. Tsenov" – Svishtov.

Shteryo Nozharov continued his studies in a doctoral program in Political Economy at the Department of Economics of the Faculty of General Economics at UNSS in 2008, and in 2012 he successfully defended his dissertation on the topic: "*Macroeconomic Regulation of Carbon Intensity*".

In September 2013, Dr. Nozharov took the academic position of "assistant", and from December 2015 to date, the candidate has been a "chief assistant" in the Faculty of General Economics of the UNSS.

Dr. Shteryo Nozharov has extensive administrative experience in managerial positions. During the period October 2001 - May 2010, he held management positions as head of department, director and chief director in two ministries. He represented the Republic of Bulgaria in the expert panel of the Commission on Sustainable Development of the United Nations. He was the coordinator for the Host Country Committee at the World Bank, as well as the deputy chairman of the National Interdepartmental Council on Climate Change of our country. The candidate also applied his legal competence in the Supreme Cassation Prosecutor's Office of the Republic of Bulgaria as an assistant prosecutor in the period June 2010 - August 2013.

Dr. Nozharov's administrative experience is complemented by his position as scientific secretary of the Department of Economics from January 2021, as well as a member of the UNSS General Assembly. The candidate's expertise is also valuable for "Saglasie" JSC, as well as for the Bulgarian Chamber of Commerce, where Dr. Shteryo Nozharov is respectively a member of the boards of trustees of the Universal and Professional Pension Fund and an economic advisor.

Ch. Asst. Prof. Nozharov is fluent in English and has excellent computer skills - works with Microsoft Office Package; Internet databases and Statistical Software for Econometric Analysis (STATA).

He has been a member of the leadership of the "Economic Sciences" section of the Union of Scientists in Bulgaria, which covers a large part of higher education institutions in Bulgaria since 2018; a member of the Union of Economists in Bulgaria since the beginning of 2022, as well as the "International Society for Energy and Sustainability Research" since 2021. Dr. Shteryo Nozharov is the representative of UNSS in the *Advisory Council on Corporate Social Responsibility* to the Minister of Labor and Social Policy for the development and implementation of the policy in the field of corporate social responsibility at the national level.

3. Fulfillment of the requirements for the academic position of associate professor

The presented set of materials by Ch. Asst. Prof. Shteryo Stefanov Nozharov is in accordance with the *Regulations for the organization and conduct of contests for the acquisition of a scientific degree and for the holding of academic positions*

at the UNSS includes the following submitted documents: sample application to the rector for admission to participate in the contest; CV in European format; a notarized copy of the diploma for the awarded educational and scientific degree PhD "Doctor"; certificate of teaching experience in the specialty; official note on teaching load; list of publications; declaration of scientific and scientific-applied results; reference for the fulfillment of the national minimum requirements and the additional requirements of the UNSS (completed card for the fulfillment of quantitative requirements and the evidence for them); reference to original scientific contributions; completed card for fulfilling the quality requirements and summaries of the scientific papers.

3.1. Fulfillment of quantitative requirements

The presented documentation in relation to the contest shows that Ch. Assistant Professor Shteryo Stefanov Nozharov holds an educational and scientific degree "Doctor", scientific specialty Political Economy (Diploma No. 48/12.06.2012); he has submitted a published monographic paper (Nozharov, Sh., 2022, Social costs of the circular economy in the EU, Academic publishing house of BAS "prof. M. Drinov", Sofia, ISBN 978-619-245-199-8) and has a teaching experience of over 8 years, of which 6 years and 6 months as a chief assistant.

The information presented in the card for the fulfillment of the quantitative requirements shows that the total number of scientific papers, which do not repeat those submitted for the acquisition of the EQD "doctor/ PhD" and for the holding of the academic position "Chief Asst. Prof.", is 30 (26.5 with the reported co-authorships). Of the 30 scientific works submitted for review, 9 are in English (1 study, 5 articles and 3 reports) and 20 are in Bulgarian. Three of the presented scientific works (1 study, 1 article and 1 report) of Dr. Nozharov were published in scientific publications, referenced, and indexed in world-famous databases with scientific information (Scopus or Web of Science).

The candidate has registered 25 citations, which are distributed as follows: 4 citations in scientific publications, referenced and indexed in world-renowned databases with scientific information; 11 citations in peer-reviewed monographs and collective volumes and 10 citations in non-refereed peer-reviewed journals. Along with his research and teaching activities, Dr. Nozharov also participates in various scientific-applied and educational projects. So far, he has been involved in 6 projects: three international and four university ones.

The information in the completed quantitative card shows that the candidacy of Ch. Assistant Professor Shteryo Nozharov, Ph.D., fully meets the National Minimum Requirements according to the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria (LDASRB) (Art. 2b) and the Regulations for its application (Art. 1a, para. 1). The quantitative assessment in the first section of the

card (total sum of groups: A+B+G+D) exceeds the required threshold – with a minimum threshold of 400 points, the candidate has achieved more than twice the result, namely – 897.5 points. The information proves that the Additional requirements for the UNSS according to the LDASRB (art. 2b, para. 5) and the Regulations for its application (art. 1a, paras. 2-3) have been met and the quantitative assessment under the second section of the card (a total amount of groups: J+Z+I+K) exceeds the required threshold. With a minimum threshold here of 320 points, Dr. Shteryo Nozharov has presented evidence for 834.4 points.

In my conclusion of this section, I will summarize that numerous evidence of the candidate's scientific and academic activity, submitted in relation with contest, which I accept as reliable information. They fully correspond to the specifics of the competition, namely: *Political Economy (microeconomics, macroeconomics, economic policy and sustainable development)*. These will substantiate my final assessment as a reviewer.

3.2. Fulfillment of quality requirements

Having done a comprehensive evaluation of the submitted documentation, I find full fulfillment of all groups of quality requirements to hold the academic position of Associate Professor at UNSS. The ones that clearly stand out are the following:

- the candidate is a proven expert and has held managerial positions in the state administration;
- he is a member of national and international associations and unions;
- he is an expert at national and state institutions;
- he has developed fundamental disciplines in the training of students: "Political economy of sustainable development" and "Economics".
- has developed a teaching aid at a high academic level. The documents and scientific works relative to the procedure were submitted within the legal deadline, they meet the quantitative and qualitative criteria of the University of National and World Economy and the relevant legislation at the time of the initiation of the procedure. This is also certified by the decision of the Qualitative and Quantitative Commissions of the UNSS and the Habilitation Council (protocol No. 4/11.05.2022). The opinion received from the Council on Habilitation of the UNSS confirms that the candidacy of Ch. assistant professor Shteryo Stefanov Nozharov, PhD, for the academic position of associate professor in professional direction 3.8. *Economics, scientific specialty Political economy (microeconomics, macroeconomics, economic policy and sustainable development)* meets to the quantitative and qualitative requirements adopted by the Academic Council of the UNSS.

On the grounds of the above-mentioned facts and circumstances, as well as many others, which, due to the limited volume of the review, cannot find a place in it, I give a positive review regarding the fulfillment of the qualitative and quantitative criteria of the UNSS by Dr. Shteryo Nozharov.

4. Evaluation of teaching activity

The educational and teaching activities of Ch. Asst. PhD. Shteryo Nozharov, as a member of the "Economics" department, covers systematic teaching activities, both in the "Bachelor's" and in the "Master's" Education-Qualification Degree (EQD). During the period starting September 2013 to the end of the 2021/2022 academic year, Dr. Nozharov led lectures and exercises in the following academic disciplines: (1) *Macroeconomics*; (2) *Political economy and sustainable development*; (3) *Microeconomics*; (4) *Fundamentals of economic theory*; (5) *Public Sector Economics*; (6) *Constitutional economic theory*; (7) *Economic policy and sustainable development*; (8) *Economic Policy for Sustainable Development* and (9) *EU Law*. The fact that Ch. assistant professor Dr. Shcheryo Nozharov independently developed a detailed curriculum, lectures and exercises in the subject of Economics.

A significant component of the professional development of Ch. Assistant professor Dr. Shteryo Nozharov as a teacher is the development of the teaching aid "*Corporate social responsibility: teaching and methodical aid*". What distinguishes this educational and methodological aid from other editions is the specific analysis of the matter of corporate social responsibility. The focus of this analysis is adjusted applying the tools of the 'new institutional economy' and 'economics' combining microeconomic and macroeconomic approaches. These distinctive features complement the existing educational literature on the subject and make the aid useful both for the students of EQD "Bachelor" and EQD "Master", as well as for businesspeople. My personal impression of the teaching aid is that it represents an original creative product for the formation of sustainable knowledge and skills.

Based on the above, I state with conviction that Ch. Assistant Professor Shteryo Nozharov, Ph.D., has performed educational and teaching activities that fully corresponded to the subject of the contest, and the accumulated teaching experience is a clear argument for the high level of preparation of the candidate for the academic position of associate professor at UNSS.

5. General characteristics of the presented scientific works/publications

The list of publications and other scientific and applied developments of Dr. Shteryo Nozharov contains 30 scientific papers, which do not repeat those submitted for the acquisition of the EQD "Doctor" and for holding the academic position of

"Chief Assistant Professor". The final evaluation also considers the candidate's participation in 7 scientific and educational projects, as well as the extensive reference to the citations of scientific publications.

The structure of Dr. Nozharov's scientific works can be summarized as follows:

(1) He is the independent author of a monograph that has the character of a habilitation thesis: "Social costs of the circular economy in the EU".

(2) He is the author of two chapters in collective monographs: "Assessment of energy efficiency of transport in the context of sustainable development policy" - Chapter Five and "Sustainable urban development - lessons for Sofia" - Chapter Seven.

(3) He is the author of a teaching aid: "Corporate social responsibility: teaching and methodical aid".

(4) He is the co-author of 2 scientific studies, of which: 1, published in a scientific journal, referenced and indexed in Scopus and 1, published in a non-refereed journal with scientific review.

(5) He is the author of 10 scientific articles (9 independent and 1 co-authored). One of the individual articles was published in a scientific publication, refereed and indexed in Scopus.

(6) He is the author of 14 scientific reports (11 independent and 3 co-authored). One of the independent reports was published in a scientific publication, refereed and indexed in Scopus.

Of the 30 scientific papers submitted for review, 9 are in English and 21 are in Bulgarian.

The research activity of Ch. Assistant Professor Dr. Shteryo Stefanov Nozharov is focused on two main areas: economic policy and sustainable development. In them, various issues related to the circular and low-carbon economy are comprehensively considered and analyzed.

Dr. Nozharov has presented an independent monographic scientific work on the topic "Social costs of the circular economy in the EU". The monographic research has a total volume of 207 pages and is structured in three chapters, conclusion, literature used and appendices. The originality of the ideas that form the basis of the monograph is emphasized by their approval before the United Nations Economic Commission for Europe (UNECE). At its invitation, the author gave a report on 4.11.2021 on the topic: "Introduction of the circular economy in inland waterway transport".

In his monograph, the author has highlighted two fundamental issues: (1) the problem of quantifying social costs and (2) the problem of defining the circular economy as a theoretical model. It is in these directions that the contributions of the research can be found. The analysis is built on the methodology of the new

institutional economy, which distinguishes it from the numerous analyses of the circular economy using the neoclassical methodological apparatus. The aim of the author of the monographic study is to derive an alternative concept for the specifics of social costs such as structure, relative share and efficiency in building a circular economy in the EU. Its subject is social costs, considered as a theoretical concept, and its subject is models for measuring social costs in the context of their possible application in the field of the circular economy.

In this context, the monographic study uses the theoretical foundation of the new institutional theory by stepping on its statements in the field of waste management and the concept of circular economy. The author has emphasized that the new institutional economics does not yet have a large enough set of concepts to provide powerful tools for outlining the questions which need to be explained by interpreting a large set of facts and the relations between those facts. In his monographic research, Dr. Shteryo Nozharov tries to build his own model, based on the traditions of the new institutional economy as well as on its theory.

Based on an extensive literature review, the author has identified weaknesses in other existing models for determining social costs, including those in the context of waste management. He is adamant that existing models are inapplicable when trying to evaluate social costs in the context of the circular economy. The conclusion challenges the universal nature of the leading definition in economic theory, according to which social costs are equal to private costs plus external costs and considers that it cannot be applied to the European Union's circular economy concept. The study offers an alternative model for their measurement in this specific context.

I accept the presented monograph as a complete scientific product with indisputable scientific and scientific-applied contributions.

After thoroughly familiarizing myself with each of candidate's scientific works, I believe it will be appropriate to single out the following scientific and scientific-applied results in the publications presented by Dr. Shteryo Nozharov:

1) A scenario model is presented for the analysis of the possibilities of building a low carbon economy in countries with economies in transition. The model examines risk factors such as the level of grey economy and populism based on the implementation and development of the economic policy of the Balkan countries and at the same time shows the future trends of climate change and the uncertainty of climate models.

2) A model for measuring transaction costs in collective waste recovery systems has been developed using the methodology of the new institutional economy.

3) An econometric model is derived at to explain the fluctuations of the business cycle, which enriches the theory of exogenous economic shocks and their varieties.

4) The concept of "uncertainty" is analyzed from the point of view of the implementation of climate change policies to simulate and forecast future low-carbon scenarios more effectively.

5) The new realities for Bulgaria, which occurred because of the global financial crisis combined with global environmental problems, have been investigated. A combination of classical macroeconomic instruments combined with eco-fiscal and eco-monetary measures is proposed to achieve a post-recession recovery based on sustainable economic growth.

6) A new model for evaluating "judicial reform" is proposed, different from that applied by the World Bank and the International Monetary Fund, suitable for evaluating the relationship between judicial reform and economic growth.

In my conclusion of this column I emphasize that the scientific texts with which Ch. assistant professor Shteryo Stefanov Nozharov is participating in the contest for the academic position of "Associate professor" in the scientific specialty Political Economy (microeconomics, macroeconomics, economic policy and sustainable development), attract attention with the topical nature of the issues being analyzed; with the diversity of research approaches used; they outline the in-depth scientific interests of the candidate and demonstrate the professional competence of their author in the subject field and nature of the contest, which is a prerequisite for his successful professional development as a scientist and lecturer in the Faculty of General Economics of UNSS.

6. Evaluation of scientific and scientific-applied contributions

The documents presented by Dr. Shcheryo Nozharov, also includes a reference of the scientific and scientific-applied contributions of the candidate for "Associate professor". It offers two main groups of contributions for evaluation.

First group – scientific and theoretical contributions:

1) Deriving an alternative concept regarding the problem of quantifying social costs.

2) The influence of populism and the gray economy in building a low-carbon economy is assessed.

3) Separate theoretical propositions related to the assessment of the impact of exogenous shocks on the business cycle have been added. 4) The relationship between economic growth and judicial reform is analyzed using applied analysis tools from institutional economics.

Second group – scientific and applied contributions:

1) A model is proposed for optimizing the budget of the Capital Municipality (applicable to large Bulgarian municipalities) by managing elements of the sustainable development policy.

2) The concept of "uncertainty" was applied in the analysis of the Bulgarian national policy on climate change and its influence on economic policy.

3) Specific recommendations for improving Bulgaria's economic policy in relation to the concept of sustainable development are presented.

The contributions submitted by the candidate for "Associate Professor" to the contest are precisely defined and correspond to the research process in terms of his own scientific production. That is why I support the thus formulated contributions indicated by Dr. Nozharov. For the most part, they are reduced to systematization and enrichment of existing knowledge, research and systematization of empirical material, on the basis of which new trends and problems are deduced. The originality of the above-mentioned contributions is emphasized by the citations of the scientific works in Scopus and Web of Science. They have been evaluated by the United Nations and the European Bank for Reconstruction and Development.

At the conclusion of this column, I emphasize that the overall review of the production presented for review by Ch. Assistant Professor Shteryo Stefanov Nozharov reveals the nature of a purposeful researcher who competently complements several theoretical and practical-applied aspects in the field of economic policy and sustainable development.

7. Critical notes and recommendations

After a thorough and careful reading of the scientific output of Dr. Shteryo Stefanov Nozharov, I believe that it is significant as a topic and as a possible need for practical application. I have no significant critical remarks about Dr. Nozharov's teaching and research activities. I would allow myself the following few recommendations for his future scientific, practical-applied and teaching activities, namely:

1) It would recommend a significant increase of the proportion of publications that are indexed in Scopus and/or Web of Science. This would allow the results to reach a wider range of readers and, accordingly, would lead to even more citations by foreign authors.

2) The scientific works of Dr. Shteryo Nozharov give a clear signal that it is possible for the candidate to generate an even more significant scientific output that will be directed to indexed publications with IF and SJR.

8. Conclusion

The documents and materials presented by Ch. assistant professor Shteryo Stefanov Nozharov, PhD, **meet all the requirements** of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria (LDASRB), the Regulations for the Implementation of LDASRB and the relevant normative documents in this field of the University of National and World Economy. The candidate in the contest has submitted a **sufficient number** of scientific works published after the materials used in the defense of the EQD "Doctor/ PhD". The national minimum requirements for occupying the academic position "associate professor" have been met. The candidate's scientific output also exceeds the additional requirements of the UNSS for the position of "Associate professor".

The scientific works of Ch. Assistant Professor Shteryo Nozharov, PhD, contain original scientific, scientific-applied, and applied contributions. His theoretical developments have practical applicability, and some of them are directly oriented to academic work, which gives me reason to believe that Dr. Shteryo Stefanov Nozharov's scientific and teaching qualifications are beyond doubt. The results achieved by Dr. Nozharov in the educational and scientific research activities **fully correspond** to the requirements of the UNSS for the application of LDASRB. This makes me confident of Ch. Assistant Professor Dr. Shcheryo Nozharov's ability to successfully progress as a teacher and researcher.

Having made myself familiar with the materials and scientific works presented in the contest, having analyzed their significance and the scientific and scientific-applied contributions contained in them, I am fully convinced of the scientific merits, high professionalism and **my overall positive assessment** of the teaching and research work of Shteryo Nozharov, PhD.

With a high degree of satisfaction, **I recommend** to the honorable Scientific Jury to prepare a report-proposal to the Faculty Council of the Faculty of General Economics at UNSS **for the election of the Ch. Assistant Professor Shteryo Stefanov Nozharov, PhD, to the academic position of "Associate Professor"** at the University of National and World Economy in professional field 3.8 *Economics, scientific specialty Political Economy (microeconomics, macroeconomics, economic policy and sustainable development)*.

01.11.2022

Plovdiv

Signed:.....

/Assoc. Prof. PhD Margarita Ruseva/